

AH BİZ EŞEKLER

1960

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

Ah Biz Eşekler
Garba Açılan Pencere
Mutlu Kedi
Ne Güzel Makine
Allah Kabul Etsin
Bizim Ev
Hıçkırık
İffetimi Nasıl Korudum
Su Dökme Yarışı
Hıran Hüdaverdi Olmuştu!
Rahmetli Sağ Olacaktı ki
En Güzel Sermaye Özel Sermaye
Neden Bu Hale Düştüğ?
Çok Güllünlü Bir Olay
Kimliksiz Adam
Ramazan Aydın
Üç Nöbetçi
Fareler Birbirlerini Yer
O Ne Namussuzdur O

Hakkında

Ah Biz Eşekler isimli öykü kitabı ilk kez 1960 yılında yayınlanmıştır. 19 öyküden oluşmaktadır. Öykülerde ahlak, yozlaşma, namus, çıkarıcılık, özgürlük, yalnızlık, toplumsal ve otorite baskısı gibi temalara yer verilmiştir. Aynı zamanda öykülerde sıklıkla çıkarıcı, ahlaksız, yozlaşmış, yalnız, muhalif, korkak karakterler kullanmıştır. Yazarın, mizahi bir dil ile yazdığı öyküler, yazıldığı dönemin sorunlarını anlayabilmeyi sağlamaktadır. Yazar, kitaba adını veren "Ah Biz Eşekler" öyküsünü dönemin kara aydınlarını yermek için yazdığını belirtmiştir. Ayrıca bazı öykülerin sıkıyönetim döneminde yazıldığı bilgisi verilmiştir.

AH BİZ EŞEKLER

Öykü

Eşek dili Eşek, eskiden insan milleti gibi konuştuklarını, kendilerine ait bir dilleri olduğunu anlatır. Bu dil yumuşak, tatlı ve zengin bir dildir. Yaşadıkları çok kötü bir olay sonrası dilleri tutulduğu için konuşmayı unutmuş, o günden sonra sadece ai diyerek, anıarak her duyguyu ve düşüncüyü anlatmaya çalışmışlardır.

Yaşlı eşek Bu olay epeyce eskidir. Eski kuşaktan yaşlı bir eşek vardır. Kırdan tek başına otlarken burnuna bir koku gelir. Bu kurt kokusudur. Ama eşek bunu reddeder ve yanıldığını düşünür. Kokuyu almaya devam ettikçe durumu kabullenmek istemez. Kurdu oraya gelmeyeceğini düşünür ve kendi kendine telkinde bulunur. Fakat bu sefer de sesler duymaya başlar. Bu ses kurt sesidir. Ama kurdu gelmesine razı olmadığından kendisine öyle geliyor diye düşünmek istemiş. Korkunç ses git gide yaklaşmış. Eşekin yüreğini korku sarmış.

Eşekin inkârı Bir bakmış ki dağın tepesinde bir kurt. Kendine telkine devam eder. Gördüğünün kurt olmadığını, benzettiğini söyler. Hayal gördüm diye bile düşünür. Kurdu gelmesini hiç istemediğinden kendini kandırmaya çalışır. Kurt koşmaya başlar. Eşek iyice panikler. Kendini avutmaya ve dua etmeye devam eder. Gördüğünün fil veya deve olabileceğini söyler. Kurt ile aralarında birkaç adım kalınca hala kurt olduğunu inkâr edip yine de kaçayım diye düşünür. Önce yürümeye sonra koşmaya başlar. Kurt sırtarak arkasından geliyordur.

Eşekin dili tutulur Kurt iyice yaklaşır. Hatta ıslak burnu ona değer ama yine de kurt olmasın diye dua eder. Yanıldığı konusunda kendini inandırmaya çalışır. Kurt dişlerini ona geçirip etlerini koparmaya

başladıkça da can acısı ile dili tutulur. Bildiği eşekçeyi unuttur. Her yerinden kanlar fışkırır. Eşek ancak o zaman kurt olduğunu kabul eder ve “aa kurtmuş, aa o imiş” diye bağırmaya başlamıştır. Ama söyledikleri ancak aaii aaii diye çıkarmış. Eşeğin bu son sözlerini bütün eşekler duymuşlar. O günden sonra eşekler konuşmasını unutmuşlar. O eski kuşaktan eşek tehlike kuyruk altına girinceye dek kendini kandırmamış olsaymış onlar da konuşmasını hala bilecektir. Eşek “ah biz eşekler, eşek milleti” diye söylenir.

Temalar

İnkâr/Korku Gerçeklerle yüzleşmemek, inkâr etmek, korktuğu için tehlikeleri ve riskleri görmezden gelmek gerçekleri ortadan kaldırmamaktadır. Bu durum geri dönüşü olmayan kayıplara sebep olabilmektedir. Hikayedeki bu kayıp hem eşeğin canı olmuştur hem de eşeklerin dillerini unutmaları olmuştur. Başına gelene kadar korku yüzünden gerçekleri görmezden gelmenin sonunda insan kendi de zarar görecektir. Ama iş işten geçmiş olacaktır.

GARBA AÇILAN PENCERE

Kişiler

Gazeteci Lise yıllarında yazma yeteneği sayesinde bulunduğu taşradaki gazetede baş yazarlardan biri olmuştur.

Ziya Gazeteci ile akrabadır. Babası çok zengindir.

Müftü Gazetecinin uzaktan akrabasıdır. Çok sayılan bilgin bir kişidir. Yaşadığı ilin tarihini çok iyi bilmektedir. Bembeyaz uzun sakalı vardır. Evinden pek az çıkmaktadır. Pek konuşmadığı gibi konuştuğu zamanda fısıldıyor konuşurdur. Vali, belediye başkanı gibi insanlar kent halkı için müftüden sonra gelmektedir. Büyüklerden biri şehre gelse önce gidip Müftü Efendi'nin elini öpmektedir.

Öykü

Gezi anıları Bir geziye gazeteci, yazar ve politikacı birlikte çıkıyorsa oradaki gazeteci, konuşmaları mutlaka kendisinin yazdığı söyler diye aralarında konuşuyorlardır. Orada bulunanlardan, henüz kırkında bile olmayan bir gazeteci de çok nutuk yazdığını söyler. Yazdıkları ile milletvekili bile seçtirdikleri olduğunu iddia ediyordur. İlk nutuk yazma işini ise on dokuz yaşında müftü için yazmıştır. Hikâyeyi anlatmaya başlar.

Taşradaki müftü Küçük bir taşrada yaşıyordu. Daha lisedeyken ilin tek gazetesinde yazılar yazıyordu. Liseyi bitirdiği yıl yaşadığı ile demiryolu ulaşır. İlk tren geleceği zaman müftünün de konuşma yapmasını isterler. Müftü ona haber gönderir ve bu nutuk yazma görevini ona vermiştir. Üç gün uğraşır ve bir metin yazar. Vali konuşmasını yapar. Sonra sıra müftüye gelir, o da nutuk çeker. Çok alkış alır ve konuşması çok beğenilir. Müftü o konuşmayı zaman zaman bulunduğu her yerde yapar. Sadece tren kelimesini çıkarır. Her şeyi olduğu gibi söyler. Herkes de konuşmayı beğenmeye devam eder. Konuşma özet olarak şöyledir:

Müftünün konuşması Trenin garba açılan bir pencere olduğu, bu pencereden yalnız ziya değil başka şeylerin de gireceğini, medeniyetin tekerlekler üzerinde onlara kadar geldiğini söyler. Bu bir hazinedir ve iyi kullanırlarsa zenginlik gelecektir. Bir kere yol açılınca bütün hemşeriler bu yolun üzerinden kolayca gidip gelecektir. Cumhuriyet sayesinde önlerine kadar gelen malın kıymetini bilmelerini, üstüne basarken, binerken dikkatli ve özenli olmalarını söyler. Hepimizin ortak malı diye benzeri söylemlerle nutuk bitirilir.

Ziya'nın düğünü Ziya adında bir akrabaları vardır ve babası çok zengindir. İstanbul'dan bir gelin getirip duyulmamış bir düğün yaparlar. Düğün ziyaretine şehrin bütün ileri gelenleri de çağırırlar. Aile çok mutaassıptır ama İstanbul'dan gelin geldiği için kadının, erkeğin ayrı olduğu yemekten sonra herkes bir araya toplanır ve müftünün konuşma yapması istenir. Müftü istemez ama çok ısrar edilince konuşma yapar.

Müftünün uygunsuz konuşması Konuşmasında yine tren için yaptığı nutuğu kullanır. Yine sadece tren kelimesini çıkarmıştır. Fakat konuşması hoş karşılanmaz ve konuşma devam ettikçe damat öfkelenir. Yeni açılan bu yuva garba açılan bir kapıdır diyerek konuşmaya başlamıştır. Bu pencereden ziya girecek ama yalnız ziya değil başka şeyler de girecek diye devam etmiştir. Tren için yazılmış nutuk düğün ve gelin için söylenince yanlış anlaşılmalara sebep olur. Ahlaka uygun olmayan bir konuşma ortaya çıkar. Damat elini silahına götürür ve onu zorla oradan çıkarırlar. Müftü konuşmasının

sonunda "Cumhuriyet sayesinde sahip olduğumuz malın değerini bilelim, üstüne basarken, içine girerken titremeliyiz. Dikkatli bilmezsen çabuk bozulur ve başkaları istifade edemez. Kendi malımız" diye konuşmayı bitirince soğuk bir hava eser ve konuşma alkışlanmaz. Damat da dışarı çıktığından Müftü Efendi'nin son sözlerini duymaz. Üç gün sonra Ziya İstanbul'dan getirdiği güzel gelini geri gönderir. Boşanırlar.

Temalar

Toplumsal normlar Konuşmalar kendi bağlamından koparıldığında yanlış anlaşılmalara ve toplumun değerlerine aykırı olarak görülebilir. Sözcükler yanlış kullanıldığında olumsuz durumlara ve büyük olaylara neden olabilmektedir. Damat, müftünün konuşması ile evlendiği kadından boşanmıştır. Gelin burada modern olanı ve yeniliği temsil ederken, damadın tavrı ve taşradakiler gelenekseli temsil etmektedir. Damat yanlış anlaşılma bile olsa müftünün konuşmasını kaldıramamış, hiçbir suç olmasına rağmen yeni evlendiği karısından ayrılmıştır.

MUTLU KEDI

Öykü

Seramik sergisi Çok ünlü bir kadın sanatçının seramik sergisi vardır. Serginin açılışıdır. Birbirini tanıyanlar hep oradadır. Özden bir kaynaşma içinde sohbet ederlerken yine ünlü bir başka kadın sanatçı rüyasını anlatmaya başlar.

Kadının rüyası Rüyasında kalabalık bir caddedeki birisi "ben" diye bağırır. Herkes o yöne bakar. Sesin sahibi herkes olduğu yerde kalsın der ve herkes kıpırdamadan kalır. Sesin sahibi herkese bulunduğu yerde, kendi çevresinde daire çizmesini söyler. Birden insanların elinde tebeşir olur ve daire çizerler. Tebeşir olmayanlar durumu bildirir. Kalemleri ile çizmelerini söyler. Rüya anlatan kadının kalemi de tebeşir de yoktur. Onun gibi kişiler vardır. Onlara da parmakları ile havada daire çizmelerini söyler.

Çizilen daireler Kadın sanatçıyı dinleyen birisi, neden daire çizdiğin sorar. Kadın rüyaların mantığı olmadığını söyler. Orada kısa süreli bir anlaşmazlık çıkar ama sonra rüyada mantık aranmaz yargısına varılır. Herkes kendi dairesini çizdikten sonra, adam herkes kendi dairesinde duracak demıştır. Kimse dairenin dışına çıkmayacak diye emreder. Dairenin içinde kalakalırlar. Yasak diye dairenin içinden çıkamıyorlardır. Dairenin dışına çıkmak için can atıyorlar ama cesaret edemiyorlardır. En baştan daireyi çizmeseler böyle olmayacağını konuşurlar. Kadın da kendi çizdiği dairenin içinde kapalı kalmıştır. Herkes öyledir. Dışarı çıkmak için kıvranıp dururlar. Kadının etrafında kötürüm biri vardır. Yıllardır yürümüyor, koşmuyordu ama yasak olunca içinden dairenin dışına çıkıp koşmak geliyordu. Sanki izin verseler yapacak gibi hissediyordu. Başka bir yerde bir ölü vardır ama rüya olduğu için konuşuyordu. Öldüğünden beri hiç gezme isteği duymuyordu ama daireden çıkıp gezsem diye istekle doludur. Diğer tarafta inmeli bir delikanlı vardır. O da dairesini kafası ile havada çizmiştir. Hiç kıpırdamıyordu.

Kediye imrenilir Herkes mırıldanarak başlar. Biri gelip çizgileri silse diye söylenirler. Kurtarıcı ararlar. Yavaş yavaş samanlık çöker. Bu sefer birisi dairenin dışına çıkarsa bende çıkarım diye birbirlerine seslenirken. Herkes bağırır ama kimse cesaret edemez. İyice gece olur. Karanlıkta gözleri parlayan bir kedi görünür. Özgürce sakince her yerde dolaşabiliyordu. Canı nereye isterse oraya gidiyordu. Kadın kediler ne kadar mutlu yaratıklar, keşke kedi olsaydım diye düşünür. Diğerleri de imrenir ve aynı şeyi söyler. Kadın o sıkıntıyla ter içinde uyanır.

Rüyanın yorumu Kadın rüyasını yorumlayacak biri var mı diye sorar. Sadece bir yazar cevap verir. İnsanların insanca davranışı becermezlerse, kedilerin mutluluğuna bile özeneceklerini söyler. Sonra kadın sanatçıya rüyasını yazacağını söyler. Belki okuyanlardan birisi dairesinin dışına kendini atarsa diğerleri de kendi çizdikleri daireden çıkabileceklerdir.

Temalar

Toplumsal kurallar/Özgürlük Herkese bir daire çizdirilmesi ve bu görünmez dairelerin bireylerin kendi içsel çatışmaları yüzünden aşılamaz olması öykünün ana temasıdır. Birey, toplumun ona dayattığı sınırların dışına çıkmaya cesaret edemez, bir kurtarıcı beklerse bu görünmez sınırlar içine hapsolacaktır. Özgürlüğünü ve isteklerini kaybedecektir.

NE GUZEL MAKINE

Öykü

Uyuşuk şehir O ilde yaşayanlar o şehrin üstünde ölü toprağı olduğunu düşünürler. Hem şehirdekiler hem de şehir çok uyuşuk, uykulu ve yavaş görünüyordur. Adı ildir ama ilçeden küçük ve bakımsızdır. Yanlışlıkla o ilden geçenler şehire geldiğini bile anlamaz, yolda durup insanlara şehre gelmeye ne kadar kaldığını sorarlar. Şehirden geçtiklerini bile anlamazlar.

Hilmi Bey'in geliş haberi Bir yaz günü şehir bir haberle çalkalanır. Hilmi Bey gelecektir. Bu haber kulaktan kulağa yayılır. İlerde herkeste gözle görülür bir canlılık başlamıştır. Özellikle ildeki defterdarlık binası çok hareketlidir. Dairede dosyalar düzenlenir. Daire boyanır. Kırık ve eski yerler tamir edilir, onarılır. Daha önce daireye öğlen saatlerinde şöyle bir uğrayan memurlar, görev saatlerinden bir saat önce gelip görev saatlerinden bir saat sonra çıkmaya, vızır vızır çalışmaya başlarlar. Küçük büyük herkes birbirinin amiri kesilmiş gibidir. Birbirine sürekli emir buyuruyor, eksikleri soruyordur.

Belediyedeki çalışmalar En çok çalışan kurumlardan biri de belediyedir. Şehrin caddeleri elden geçiriliyor, esnafa çeki düzen veriliyordu. Polisler, bekçileri Hilmi Bey'in geleceği gün tüm esnafın ve evlerin bayrak aşması için tembihlerde bulunuyordu. Belediyenin itfaiyesi altı yıldır bir kez bile işletilmemiş yangın arabasını her gün ovup, parlatırlar. Hilmi Bey gelince her yeri gezip, her şeyi inceler diye söylenirler.

Yenilenen daktilo Defterdarlık binası bu çalışmalar sonrası yenilenmiş, bakımları yapılmış ve pırıl pırıldır. Memurlar harıl harıl çalışıyordur. Defterde tek eksik bırakılmamıştır. Defterdarlığa yeni gelmiş ve henüz askerliğini yapmamış bir memur bile yapacak başka iş bulamadığından masanın üstündeki daktiloya her gün bakım yapar. Harfleri silinen daktiloyu boyar, cilalar, tuşlarına silinen harfleri yazar. Bu işlemi her gün yapa yapa daktilo pırıl pırıl olur ve çok farklı görünür.

Hilmi Bey'in geliş Her gün yarın Hilmi Bey gelecektir diye konuşulurken, 21 gün sonra Hilmi Bey gelir. Bir özel arabada 3 kişidirler. Arabadan iner. Vali ve birkaç kişinin elini sıkar. En yakındaki defterdarlık binasına gider. Karşılacağı kalabalık da peşindedir. Hilmi Bey merdivenleri çıkar, sağdaki ilk odanın kapısını açar. Genç memur ayağa kalkar. Hilmi Bey duvarlara ve dolaplara bakar. Hiçbir şey söylemez ve kimse ile konuşmaz. Gözü kat kat boyanan ve vernikten pırıl pırıl parlayan daktilo makinesine takılır. Ne güzel makine der ve odadan çıkıp merdivenlerden iner. Vali ve birkaç kişinin elini sıkar. Arabasına binerek bir sonraki ile gitmek üzere yola çıkar.

Temalar

Gösteriş/Toplumsal eleştiri Hilmi Bey'in geleceği haberi ile hareket kazanan ve canlanan şehir aslında tam tersi durumdadır. Bakımsız, işlevsiz durumdadır. Yapılan yenilemeler, düzenlemeler ve çalışmalar sadece Hilmi Bey'in ziyareti için geçici ve gösterişe dayalı çalışmalardır. Gerçek bir değişim olmadığı için şehrin ve kurumların özünü etkilememektedir. Aynı işlevsiz durumdaki daktilonun kısa süreliğine sürekli bakımdan ilgi çekici haline gelmesi gibi sadece görüntüye dayalı bir durumdur. Aynı şekilde Hilmi Bey'in ziyareti de gelmiş olmak için yapılan bir ziyarettir. Değişime, dönüşüme ve sistemin gerçek sorunlarına yönelik değildir. Gösterişe yönelik ziyaretlerden birisidir. Onca detay ve mesele varken işlevsiz bir daktilonun ilgisini çekmesi ve sadece bu konu hakkında iletişime geçmesi de kurumların işlevsizliğini göstermektedir.

ALLAH KABUL ETSİN

Kişiler

Hamza Apartmanları ve fabrikası vardır. Çok zengin ama cimri biridir. 72 yaşındadır. Fakat kendini hep daha yaşlı göstererek saygı uyandırmaya çalışmaktadır. Namaz kılar ve sürekli apartmanındaki kiracılar uğraşır. Mutlu apartmanın da sahibidir ve orada oturur.

Emin Mutlu Apartmanı'nda on dört yıldır kapıcıdır. Hamza Bey'in sağ kolu, sırdaşı, dostu gibidir. Apartmanın kalorifer dairesine bitişik, iç içe geçmiş iki odasında yaşamaktadır.

Öykü

Hamza Bey'in cimriliği Hamza Bey sürekli yaptığı gibi sabahın altısında Emin Efendi'nin camını tıklatır. Namaz kılarırken aklına bir düşünce geldiğinden bahseder. Devamında da her zaman olduğu gibi "Allah kabul etsin" diye kendi namazına dua eder. Apartmandaki kiracılardan biri ona göre ucuz oturuyordur. Evden çıkarmak için avukata verip dava açmak ister. Makbuz almadıkları için kirayı

verdiklerini ispatlayamayacaklarından, kirayı ödemediklerini söyleyecektir. Avukatı aramamak için bahane uydurur ama Emin Efendi telefon para yazmasını diye aramadığını biliyordur. Kendisine ise yol parası bile vermeyecektir.

Hamza Bey'in seslenmeleri Hamza Bey, her namaz vakti sonrası bir şekilde Emin Efendi'ye ulaşır. Hizmetçisi gönderir, kapısına gelir, camdan aşağı seslenir, gece yarısı yatsıdan sonra kapıcı ziline basar ve ona ulaşır. Her seferinde de namazda aklına bir şey geldiğini, onlar yüzünden namazının bozulacağını söyleyerek "Allah kabul etsin" diyor ve aklına geleni söylüyordur.

Hamza Bey'in şikayetleri Apartmanın altında dükkânı olan kiracılara zam yapmak ister çünkü çok iş yaptıklarını görüyor ve kendine yeterince kira vermediğini düşünüyordur. Kiracının birisi eve girerken çocuğum yok demiştir ama her yıl bir çocuk doğurdularından evde çok çocuk vardır. Onları da çıkarmak ister ve suları keserek bir an önce evden çıkmaları için zorlama planı yapar. Emin Bey'e boruların bozulduğunu söylemesini tembihler. Diğer bir şikâyeti tüm kiracılardandır. Ucuza oturuyorlardır. Ona göre kaloriferli ede oturmak ayrıcalıklıdır ve aylık verdikleri yakıt parası azdır. O yüzden leylekler geldiğinde havalar ısınmaya başlar diye söylenerek doğalgazı kapatmasını tembihler. Kiracılardan bıktığı için apartmanı satıyor diye ucuza ilan verecek, her gelen alıcıya evleri gezdirip bütün yıl kiracılar huzursuz edecektir. Yeni planı budur.

Emin Efendi'nin serzeniş Hamza Bey, her seferinde bir kiracının şikâyet edip duruyorlar. Emin Efendi bir gün namaz vakti Hamza Bey'in evine gider. Hizmetçi namazda olduğunu söyler ve o da bekler. Namaz bitince gelir ve tam da onu çağıracağını ve namazda aklına bir şey geldiğini söyler. Emin Efendi, Hamza Bey'i konuşturamaz. Kendi aklına da helada bir şey geldiğini söyler. O kadar apartmanı fabrikası olmasına rağmen zorunun ne olduğunu, iki ayağının çukurda olmasına rağmen neden böyle davrandığını şeytan aklına sokmuştur. Ne yaparsa yapsın para bitmeyecek olduğu halde böyle davrandığını anlamıyordur. Helada bile bana rahat yok mu diye düşünmüştür.

Emin Efendi işten ayrılır Hamza Bey'in elleri titremeye başlar. Şeytana uymaması söyler. Parası vardır ama apartmanı satarsa yapacak bir işi kalmadığından öleceğini düşünüyordur. Ertesi gün kapıcı kahvedeyken Hamza Bey gelir. Çok üzgün görünüyordur. Arkadaşı Basri öldüğü için üzgün olduğunu söyler. Cenazeden geliyordur. Ama cenaze namazında bile rahat olmadığını söyler. Aklına bir şey gelmiştir. Yanında getirdiği adamı göstererek, onun apartmanının kapıcılığı için üç bin lira verdiğini söyler. Ama ondan bu işe başlamadan önce çok az para almıştır. Emin Efendi peki der. Akşam toparlanıp daireyi boşaltacaktır. Hamza Bey şaşırır. Onu suçlamaması, mahkemeye vermemesi, hemen razı olması garip gelir. Emin Efendi istemem diye bağırır. Hamza Bey dünyanın tadı tuzu kalması diye söylenir. Kimse kimsenin halinden anlamıyor derken ikindi namazı için hazırlık yapmaya gider.

Temalar

Cimrilik/Duyarsızlık Cimrilik ve çıkarıcılık insanları olumsuz etkilemektedir. İnsan ilişkilerinde bozulmaya yol açtığı gibi maneviyatına da zarar vermektedir. Öykünün kahramanı her namaz kıldığında bir karıcısını kafasına takmaktadır. Yaptığı ibadete odaklanamamaktadır. Bu durum onu yalnızlaştırır ve duyarsız olmasına sebep olur.

BİZİM EV

Öykü

Adamın evi Adamın aileden kalma çok büyük ve çok güzel bir evi vardır. Bahçeli, güzel manzaralı ve kaç tane odasının olduğunu bilmediği büyük bir evdir. Bu güzel, evde güzel karısı, güzel kızı ve oğlu ile yaşamaktadır. Fakat ev çok eskidir. Evin üst katı yaşayamayacak duruma gelince aile orta kata taşınır. Bahçeye bakan odaların duvarları dökülmeye başlayınca, aile orta bölgedeki sağlam odalara taşınır. Çok odalı bir ev olduğu için bu konuda zorluk yaşamazlar.

Odalar kiraya verilir Bir gün komşularından birisi gelir ve adamın evini, manzarasını över. Evlerine sığmakta zorlandıklarını, bir odasını kiralamak istediğini söyler. Çok odası olduğu için bu fikir adama uygun gelir. Kiradan gelen para ile evin eski merdivenlerini onaracaktır. Adamın evini kiraladığını duyan birisi daha bir odasını kiralamak ister. Adam istediği odayı seçip yerleşebileceğini söyler. Başka bir gün, başka birisi gelir ve bahçesinin çok büyük olduğunu, kullanmadığını ve ekip biçmek için bir kısmını kiralamak istediğini söyler. Adam kabul eder. Başka bir gün kendi kuyusundaki su yetmediği için onun kuyusunu para karşılığı kullanmak isteyen başka biri gelir. Adam onu da kabul eder.

Kiracıların istekleri Kiracılar sebebiyle adam ve ailesinin refah düzeyi artmıştır. Ailesi de bu durumdan çok memnundur. Adam artık bizim ev diye evini anlatırken daha da böbürleniyordur.

Bir süre sonra kiracıların istekleri gelmeye başlar. Kuyusunu kullananlar kuyunun yıkılmak üzere olduğunu yaptırması gerektiğini belirtirler. Adam param yok deyince, ona para vereceklerini sonra faizi ile ödeyebileceğini söylerler. Adam kabul ederek teşekkür eder. Sırasıyla kiracılar kuyu yetmediği için yeni bir kuyu açmasını, bahçesini kiralayan biri yol açmasını, kiracılar onlara ait salon ve mutfak vermesini ister. Dam akınca, ev eskidikçe evin tadilat olması konusunda baskı yaparlar. Adam param yok dedikçe de ona borç verirler ve faizi ile geri alırlar. Adam borçlara yetişemedikçe evin diğer odalarını da kiraya vermeye başlar. Kendileri tek odaya sıkışır ve en sonunda onu da kiraya verip bahçede çadırdaki kalmaya başlarlar. Eşi, kızı ve oğlu da kiracılar hizmet etmeye başlar.

Ev yenilenir Kiracılar kontrolü eve geçirmiş gibidir. Tüm isteklerini evden çıkmakla tehdit ederek yaptırmaya başlamışlardır. Adam borç içindedir. Evden çıkmamaları neredeyse yalvarır durumdadır. Ama evi de bu sırada yepyeni olmuştur. Aldığı borçlarla evin tadilatını yapmış, evi boyamış, her yerini yenilenmiştir.

Adam oğlunu reddeder Adam evine bakıp bakıp evi ile övünmeye devam ediyordu. Bir gün oğlu ile çadırdayken yine evini övüyordu. Karısı ve kızı içeride kiracılara hizmet ediyorlardı. Oğlu bahsettiği evin artık kendilerinin olmadığını söyler. İçinde oturup, manzarasına bakamıyor, bahçesinde keyif yapamıyorlardı. Adam çok sinirlenir. Evin tapusunu elinde sallar. Vergisini kendisinin ödediğini söyler. Oğlunu evlatlıktan reddeder ve kovar. Bu evin babadan kalma olduğunu söyleyerek bizim ev diye söylenmeye devam eder.

Temalar

Bireysel yozlaşma/Hırs Adam kiradan gelen gelirlere odaklanarak maddi hırslarının esiri olur. Evi ile övünerek, evini her şeyin önünde tutarak aile ilişkilerine ve değerlerine zarar vermektedir. Adam evin sahibi olması durumunu o kadar çok önemser ki, ne duruma düştüklerini fark edemez. Oğlunun bu konudaki eleştirisini sindiremez. Onu reddedebilecek duruma gelmiştir. Maddi unsurlar aile, ilişkiler, değerler gibi manevi unsurların üstünde olduğunda çatışma, kayıplar ve bağların kopması sorunlarını beraberinde getirmektedir. Maddi hırslar özgürlüğün kaybedilmesiyle sonuçlanmıştır.

HIÇKIRIK

Öykü

Lisedeki hiçkırık anısı Adam hiçkırık yüzünden hem işinden hem eşinden olmuştur. Bu konudaki şanssızlığı konusunda dertlidir ve anlatmaya başlar. Lisede iyi bir öğrencidir. Liseyi de bitirmek üzeredir. Tarih için sınava gireceği zaman sırada beklemektedir. Tarih öğretmeni ve mümeyiz gelen öğretmenler öğrencileri tek tek içeri alıyor ve soru soruyordur. Fakat bütün arkadaşlarının tarihi kötü olduğu ve tembel oldukları için öğretmen hepsini büyük bir öfke ile sınıftan kovuyor, bağırıyordu. Sıra kendisine geldiğinde oldukça rahattır. Öğretmeni en çalışkan öğrencim diye onu tanıtır. Malazgirt Savaşı'nın tarihini sorarlar. Tam cevap verecekken hiçkırık başlar. Öğretmenler ne dediyse hiçkırıktan başka ses çıkaramıyordu. Tarih öğretmeni onu da sınıftan kovar. Sonra kalp krizi geçirir. O günden sonra adam ne zaman kendisine tarih sorulsa yarım saat hiçkırıyordu. O günün hangi tarih olduğunu bile cevaplayamıyordu.

Tiyatro seçmeleri Liseyi bitiremeyince tiyatrocü olmak için sınavlara girer. Boyunu, posunu, sesini, tipini her şeyini beğenirler. Oyununu sergilemek için Hamlet sahnesi ezberler. Evde provalarda çok iyidir. Ama sahneye çıkıp hocalar karşısına geçince hiçkırık tutar ve hiç bir şey söyleyemez. Bu fırsatı da böyle kaybeder.

Adam evlenir İş konusunda şansı iyi gitmeyince zengin bir kız bulup evlenmekte çare bulur. Araya birileri girer ve uygun bir kız bulunur. Kızın ailesi çok mutaassıptır ama değişimden de biraz etkilenmişlerdir. Kız ile tanışmak için evine gider. Çünkü kız sinemaya, tiyatroya, pastaneye hiç bireylere gitmiyordu. O gidince babası evden çıkar, kızın annesi de rahat konuşsunlar diye odada onları yalnız bırakır. Odada yalnız kalınca tam konuşacakken adamı yine hiçkırık tutar. O hiçkırıkça kız gülmeye başlar ve sonunda kahkahaları dışarıdan duyulur. Annesi odaya girer ve adamı evden gönderir. Sonra öğrenir ki kız adamı beğenmiştir. Evlenirler. Evliliklerinin ilk 2 ayı çok iyidir ama sonra karısı surat asmaya başlar. Çünkü onu hiçkırığı için beğenmiştir. Hiç dışarı çıkmadığı için kocam hiçkırır, bende eğlenirim diye düşünmüştür. Adam hiçkırıkta bozulur. Bunu öğrenen adam karısı için hiçkırıyor gibi yapsa da karısı beğenmez. Bir süre sonra boşanma davası açar.

Adam boşanır Mahkemede eşinin kocalık görevlerini yapmadığı için boşanmak istediğini söyler. Hâkim adama doğru mu diye sorduğunda, adam hıçkırıma başlar ve hıçkırmaktan konuşamaz. Kadın o an boşanmaktadır vazgeçer. Adam istemez ama hıçkırdığı için hâkim ne dediğini anlamıyordur. Dava düşer. Yine de mahkemede öyle söylediği için adam evliliğini devam ettirmek istemez. Karısı yalvarsa da boşanma davası açar ve ondan boşanır. O günden sonra da kocalık görevini yerine getirmediği düşünülduğünden kimse ile evlenemez. Hıçkırık onu hem işinden hem eşinden etmiştir.

Temalar

Şanssızlık/ Yüzeysellik Adam aslında başarılı ve yetenekli biridir. Fakat hıçkırık fiziksel bir sorun gibi hayatını etkilemektedir. Hem yaşadığı şanssızlıklar hem de hıçkırık sorunu adamın başarılarını etkilemektedir. İnsanlar onun gerçek yetenek ve başarılarını görmezden gelerek onu yüzeysel olarak değerlendirmektedir. Aynı şekilde evliliğinde de eşi gerçek bağlar kurmak yerine yüzeysel ve çıkarıcı bir ilişki kurmaktadır.

İFFETİMİ NASIL KORUDUM

Öykü

Kadının başından geçenler Konsomatrislik yapan bir kadın iffetini nasıl koruduğu ile ilgili anılarını bir beyefendiye anlatır. İffetini kirlenmesin diye çok çaba harcadığı, çok zorluklar yaşadığını ama iffetini koruyabildiğini söyler. İlk olayda bir akşam üzeri Beyoğlu'nda yürürken birisi onu takip ediyordu. Bunu fark eden kadın kendisinin iffetli biri olduğunu söyleyerek adamı terslemişti. Fakat sonra anlamıştır ki adam onu başka birisi için takip etmektedir. Adamın kartını alan kadın, adamı film çeken biri sanmıştır. Onu beğendiğini, filmde oynatacağını düşünüp arabasına binerek gitmiştir. Ona verdikleri kutu kutu mücevherlerin de sahte çıktığını söyler. Milleti dolandırdıkları gibi onu da dolandırmışlardır.

Pavyondaki anı Başka bir hatırasında yıl 1955'tir. Pavyon neredeyse kapanmak üzeredir. Masada birileri ile otururken adamın biri de gelmiş, masadakiler onu buyur etmiştir. Ona tuzak kurduklarını o an anlamadığını söyler. Öbürleri masadan kalkarak onu adamla yalnız bırakırlar. Adam onu sürekli taciz etmeye başlamıştır. Ellerini vücuduna geziniyor, öpüyor ve okşuyordur. Kadın reddetmeye devam ediyordu. Kadın vücudundaki çürükleri gösterir ve her yerinde bu izlerden olduğunu, hala geçmediğini söyler. Adamın elinden kurtulmak için iki sene mücadele etmiştir. Ama iffetini koruduğunu iddia etmektedir.

Reddedilmeyen teklif Bir zaman İzmirli zengin bir oğlanla evlenmek üzereyken ve hamileyken birisi onun methini duyarak gelmiştir. Kadın ilk anda reddetmiş olsa da sonra fikrini değiştirdiğini söyler. Siyasetle ilgili biri olduğunu duyunca o da memleketine faydalı olabilmek için kabul etmiştir. Amacının onların içine görerek memleketteki antidemokratik gidişi anlatmak ve mücadele etmektir. Bu yüzden yapılan teklifi kabul etmiştir.

Şeyh için davet Başka bir hatırasında bir gün onu saraya çağırmışlardır. Bu Galatasaray'dadır. Bir Şeyh'in geldiğini ve anlaşma için ona ihtiyaçları olduğunu söylemişlerdir. Milli menfaatler için kabul etmek zorunda kalmıştır. Bu tür toplantılarda kadın istemeyerek soyunmak, içki içmek, kucaklarda oturmak zorunda kalmıştır ama iffetini koruyabilmiştir. Olanları bu şekilde aktarır. Kadının böyle alemlerde midesi bulanmaktadır ama mecburen katıldığını anlatır. Hatta bir kere o kadar içmiştir ki uyandığında bilmediği bir yerde çırılçıplaktır. Ahlıksızların tuzağına düşmüştür. Kadın iffetini ve namusunu namus düşmanlarından koruduğunu söyler.

Temalar

Namus/Ahlak Kadın, toplumun namus ve iffet konusundaki algı ve sınırlarına karşısında zorluklar yaşamaktadır. Hayat mücadelesi içinde bireysel değerlerini sürdürmekte zorlanmaktadır. Toplumsal beklentiler ve bireysel değerler arasında çatışma yaşamaktadır. Namusunu ve iffetini korumak adına zorluklar yaşamıştır. Toplumun namus anlayışına karşı kendi içinde farklı bir namus anlayışı oluşturmuş ve bunu sürdürmeye çalışmaktadır. Toplumun aksine ahlak ve namus anlayışını fiziksel olandan farklı bir yere konumlandırmıştır. Metin tüm bunlara ironik ve mizahi bir açıdan yaklaşmaktadır.

SU DÖKME YARIŞI

Kişiler

Baha Memur olarak çalışmaktadır. Çok dürüst, ağırbaşlı ve tutumludur. Arkadaşlarının aksine bir kez bile müstehcen bir fıkra bile anlattığı duyulmamıştır. Rüşvet kabul etmez, borç yapmaz ve o güne dek hiç avans almamıştır. İşyerindekiler ise sürekli avans almaktadır.

Muhasebeci Baha'nın çalıştığı iş yerinin muhasebecisidir.

Cihat Baha'nın okuldan arkadaşıdır. Ticaretle uğraşmaktadır. Çok zengindir.

Öykü

Baha'nın sıkıntılı hali Baha muhasebecinin odasında çok stresli ve heyecanlı görünüyordu. Bir şey diyeceği bellidir ama bir türlü cesaret edip diyemiyordu. Muhasebeci de onu bu halde gördüğü için meraklıdır ve heyecanla ne diyeceğini bekliyordu. Onu böyle görmeye alışkın değildir. Odasında hiç bu kadar uzun süre kalmamıştır.

Baha avans ister Sonunda Baha Bey utana sıkıla avans istediğini söyler. Muhasebeci içten içe sevinir. Çünkü bir tek onun hiç avans almaması sinirine dokunuyordu. Para olmadığı için veremeyeceğini söyler. Baha Bey arada kalır. Hemen odada çıksa mı, sebebini söyleyip avansı almaya çalışsa mı bilemez. Muhasebeci nedenini sorar. O da sıkıştıklarını söyler ama ayın henüz üçüdür. Maaşlar yeni alınmıştır.

Muhasebeci durumu öğrenmeye çalışır Muhasebeci sorgular. Esnafa borcun mu var, sağlık sorunu mu var, kızı mı evlendireceksiniz, hanım geziye mi gidecek gibi sorular sorar. Baha Bey öyle bir durum olmadığını söyleyerek hepsini reddeder. Sonunda Baha Bey durumu anlatır. Okul arkadaşı Cihat onu yolda görmüştür. Birlikte onlara gidince Baha Bey'in halini görüp bu hallere düştüğü için üzülmediğini söyleyip durmuştur. Hiç gezmediklerini öğrenince de gezdirmek istemiştir. Baha Bey ailecek gezmeyi sevmediklerini, durumlarının iyi olduğunu söylemesine rağmen anlamamıştır. Karısı ve kızı bu durumdan rahatsız olmuş, gezide alтта kalmamak için her şeyi ödemesini söylemişlerdir.

Gece gezmesi Ertesi gün geziye gittiklerinde sabah karşı 3'e kadar onları bırakmamış ev restoran, gazino, pavyon gibi ne kadar eğlence yeri varsa gezdirmiştir. Her yerde yüksek gelen hesabı bir sürü para ile hemen ödüyor ve bol bol bahşış bırakıyordu. Kızı ve karısı da onu dürterek alтта kalmamasını söylüyordu. Durum böyle olunca Baha Bey arkadaşına bahşışleri ödetmemek için çaba sarf etmiştir. Tüm maaşını gittikleri mekanlardaki garsonlar vestiyerlere, kapı açanlara, çalgıcılara vermek zorunda kalmıştır. Gece artık daha fazla devam etmek istemeyip bir şekilde arkadaşından kurtulunca ceplerinde para kalmadığını ancak anlamışlardır.

Paralar biter Baha Bey, karısı ve kızına vurmuş, bağırmıştır. O hallere düşmelerinin onların suçu olduğunu söylemiştir. Alтта kalma diye diye onları bu hale düşürmüşlerdir. Bir süre yürümüş ve yorulmuşlardır. Dinlenmek için banka oturduklarında ise uyuyakalmışlardır. Sabah olunca Cihat arabasıyla geçerken onları görünce, güneşin doğuşunu izliyoruz diye yalan söylemişlerdir.

Muhasebeci avans vermez Eve yürüyerek dönünce perişan olmuşlar ve Baha Bey o yüzden önceki gün ise gelememiştir. Kirayı bile ödeyemediğinden avans istiyordu. Muhasebeci onu dikkatle dinler ve içten içe bir keyifle avans istemini reddeder.

Temalar

Gösteriş/Toplumsal baskı Cihat'ın mutluluk ve refah algısı yüzeyseldir. Kendi ekonomik gücü ile Baha'ninkini karşılaştırarak arkadaşının durumunu küçümsemektedir. Bu algı ve baskı sonucu Baha ve ailesinin gösteriş ile kendilerini farklı göstermeye ve kanıtlamaya çalışmaktadırlar. Fakat maddi durumlarını farklı göstermeye çalışmaları tüm paralarının bitmesine sebep olmuştur. Gerçeği farklı göstermeye çalışmak maddi sıkıntılara, aile ilişkilerinin bozulmasına yol açar. Çevre baskısı ve beklentilere uygun davranmak için farklı görünmeye çalışmak yüzeysel ilişkiler, zorluklar ve mutsuzlukları beraberinde getirmektedir.

HIRANT HÜDAVERDİ OLMUŞTU

Kişiler

Hayri Çok zengin ve dindar bir adamdır. Dedesi Osmanlı zamanından paşadır. Göztepe'deki köşeklerinde oturmaktadırlar. Karısı ve kızı onun aksine dindar değildir. Hayri Bey bu konularda herkese özgürlük tanımaktadır. İki kere hacca gitmiştir. Yabancı dil bilmektedir.

Hırant Osmanlı Devleti zamanında postane telgraf memurudur. Ermeni'dir. Müslüman olduktan sonra ismi Hüdaverdi olmuştur. Paşalık unvanı verilmiştir.

Mehmet Bey Müslüman bir Türk'tür. Hırant ile iş arkadaşıdır. İnce, kısa boyludur. Karısı ise dağ gibidir ve onu sürekli dövmetedir. Karısını Ermeni olan Zabel ile aldatmaktadır.

Öykü

Gazetede ki haber Hayri Beylerin o akşam misafirleri vardır. Salonda on yedi kişidirler. Sohbet esnasında bir haber hakkında konu açılır. Amerikalı bir Türk kızı ile evlenecektir ve din değiştirecektir. Konuklar arasında iki farklı görüş belirir. Din değiştirmeyi uygun bulanlar ve samimi bulamayanlar vardır. Bulunanların hiçbiri Hayri Bey gibi dindar ve dinle ilgisi olan kişiler değildir. Buna rağmen onun dışında herkes görüş bildirir.

Hayri Bey'in görüşü Kadınlardan biri sırf bu yüzden sünnet olup din değiştirmeyi uygun bulmaz. Görüş farklılığı konuşuldukça Hayri Bey'e fikri sorulur. O da önce konuklara neden Müslüman olduklarını sorar, sonra kendi açıklar. Oradakiler anne babası Müslüman olduğu için Müslüman olmuşlardır. Kendisinden örnek verir. Dedesi eğer elli yaşından sonra Müslüman olmasaymış o da Müslüman olmayacaktır.

Mehmet Bey karısına yakalanır Konuklar şaşırır. Onun dedesini Osmanlı paşası olarak bilmekte dirler. O da hikayeydi anlatır. Dedesi Müslüman olmadan önce Ermeni'dir, Hristiyanlık. Adı as Hırant'tır. Postanedeki arkadaşı Mehmet Bey karısına aldatırken yakalanınca çok kötü dayak yemiştir. Karısı onu ve Zabeli yarı çıplak şekilde postanenin önüne getirir, herkesin gözü önünde döver. Kimse onları elinden alamaz. Bu olaya çok içerleyen Mehmet Bey, Ermeni olduğu için onu Hırant şikâyet etti sanmıştır. Halbuki gerçekte Zabel'de gözü olan birisi karısına gizli mektup yazmıştır.

Hırant'ın Müslüman oluşu Mehmet Bey Hırant'tan intikam almak için ondan gizli saraya dilekçe vermiştir. Dilekçe de Müslüman olmak istediği yazıyordur. Bir gün saraydan görevliler Hırant'ı almaya gelince habersiz olan Hırant çok heyecanlanmış tır. Durumu sarayda öğrenince söylenenin aksini söyleyememiştir. Müslüman olup sünnet edilmiştir.

Misafirler şaşırır Bu olay çok büyük yankı uyandırmıştır. Elli yaşından sonra sünnet olan ve Müslüman olan Ermeni diye gazeteye haber çıkmıştır. Padişahın hoşuna gittiği için Hırant'a Hüdaverdi ismi verilmiş ve paşalık unvanı ile onurlandırılmış tır. Memur olduğu postane de müdür olarak görevlendirilmiştir. Misafirler bu hikâyeye çok şaşırır. Köşkteki resimlere bakarlar. Hırant'ın Müslüman olmadan önceki bıyıklı ve sakalsız hali ile fesli ve sakallı halinin resimleri yan yanadır. Hayri Bey namaz kılmak için misafirlerden izin ister ve yukarı çıkar.

Temalar

Toplumsal baskı/Din İnsanların kimliğini belirleyen unsurlardan birisi olan din olgusu, toplumun baskı oluşturduğu alanlardan biridir. Hırant'ın ve gazetede haberi olan Amerikalının din değişimine verilen tepkiler toplumun bu tür dönüşümlerine olan bakış açısını göstermektedir. Aynı zamanda bireyin içinde yaşadığı toplumun değerlerine ve beklentilerine uygun şekilde değişim geçirmesi statüsünü, yerini olumlu etkileyebilmektedir. Fakat birey din değişimini bazen toplumsal kabul içinde yapabilmektedir. Öykü, toplumsal beklentiler ve baskılar ile bireylerin din konusundaki tercihleri arasındaki ilişkilere değinmektedir.

RAHMETLİ SAĞ OLACAKTI Kİ

Öykü

Trafik sorunu Yürürken trafiğin ve karmaşanın ortasında kalmıştır. Arabalar birbirine korna çalıyordu. Uğraşıp didindikçe arabalar büsbütün düğüm leniyorlardı. Oradan bir ses rahmetli sağ olacaktı ki diye dert yanar. Eğer sağ olsaydı bu sorunu yapanların canına okuyacağını söyler. Aralarında konuşurken kimisi de ona hak verir. Eğer rahmetli yaşasaydı böyle olmayacağını ama onun zamanında da bu kadar araba olmadığını söyler. Adam dört yol ağzındaki kalabalıktan sıyrılıp çıkar. Konuşmaları ardında bırakır.

Parktaki adamlar Adam bir parka girer. Orada konuşan iki kişi görür. Biri pazar giysili bir köylü, diğeri emekliye benziyordu. Önlerinden geçen kısa etekli kızlara bakıp söyleniyorlar ve rahmetli yaşasa böyle olmayacağını söylüyorlardı. Önlerinden geçen bir genç adam konuşmaları duyunca rahmetli yaşasaydı o zaman daha fazla açılacaklarını iddia ederek alay eder. Yaşlı olan ikisi rahmetlinin

zamanına yetişemediğini ama duyduklarına göre konuştuklarını belirtirler. Onun zamanında her şeyin daha iyi olduğunu duymuşlardır. Genç o sırada derdini anlatmaya başlar. Almanya'ya işçi olarak gitmiştir. Karısının kendisini aldattığını duyunca gelmiş, mahkemelik olmuştur. Rahmetlinin zamanında olsaydık diye dert yanarak üzüntüsünü dile getirir.

Kalabalıktaki söylenmeler Adam parktan çıkar, toplanmış bir kalabalık görür. Yapı çökmüştür. Kalabalık, her şeyin bozulduğunu konuşur ve sistemi eleştirir. İçlerinden birisi rahmetli yaşasaydı diye dert yanar ve yaşasaydı her şeyin daha iyi olacağını söyler. Rahmetli zamanında düzen vardı diye anlatmaya devam ederler.

Kahvedeki sohbetler Adam yürümeye devam eder. Bir çayhaneye girer. Masadakiler son milli maç hakkında konuşurlar. Milli takım yenilmiştir. Rahmetli sağ olsaydı diye dert yanmaya başlar. Diğer adam her şeyi rahmetliden bekliyoruz diye devam eder. Diğer masadakiler pahalılıktan yakınır ve rahmetli zamanında böyle olmadığını söylerler.

Rahmetli anılmaya devam eder Adam çayhaneden çıkar. Karakoldan serseri kılıklı biri çıkmıştır. Karakolda dayak yediği anlaşılıyordur. Rahmetli zamanında olsaydı onu zor döveceklerini söylüyordur. Adam dolmuşa biner ve yine rahmetli anılarak kendi sıkıntılarının onun zamanında olsaydı böyle olmayacağı konusunda dertlerini anlatırlar.

Ev sahibi ile sohbet Adam eve gelir. Kapı çalar. Ev sahibi gelmiştir. Konuşacak bir şey bulamayınca rahmetlinin zamanlarını ve o sağ olsa her şeyin bambaşka olacağını konuşurlar. Ev sahibi gittikten sonra adam düşünür. Rahmetli olmasa şunca yıldır konuşulacak şey bile bulamayacaktık diye hayflanır. Hey gidi hey diyerek rahmetli sağ olacaktı ki der.

Temalar

Toplumsal sorunlar/Değişim Toplumsal sorunlar karşısında insanlar memnun değildir. Ekonomi, şiddet, ahlak, trafik, sistem gibi konularda şikayetleri vardır ve rahmetli diyerek geçmiş dönemlere ait durum idealize edilmektedir. Aslında çoğu o dönemde yaşamamış, o dönemi görmemiştir. Fakat rahmetli diyerek geçmiş zaman övülerek, o döneme duyulan özlem dile getirilir. Değişen toplum yapısı eleştirilir. Her dönemin kendine ait sorunları olmasına rağmen geçmiş dönemde mükemmel bir işleyiş olduğu algısı söz konusudur. Önceki dönemin daha iyi olduğu düşüncesi hakimdir.

EN GÜZEL SERMAYE ÖZEL SERMAYE

Öykü

Yeni program Radyoda dinleyicilere seslenen programcı, halkı ekonomi bilimi alanında aydınlatmak için en güzel sermaye özel sermaye adlı bir kültür dizisine başlayacaklarını duyurur. Yayına da o gün başlamıştır. Yayını hazırlayanın milli bankaların yönetim kurulu üyeliklerinde görevli bir profesör olduğunu söyler.

Programın amacı Radyo programcısı, iki yıl önce yurttan reformlar yapılması için kararlar alındığını ancak kararın alınmasından iki yıl sonra reformlar için gerekli ortamın hazırlanmasının gerekliliği tartışılmaya başlandığını belirtir. Böyle bir dönemde iktisat bilimi açısından duruma ışık tutmak amacındadırlar. Avrupa'nın ve Amerika'nın refah seviyelerine özel sermaye ile ulaştıklarını söyler.

Programcının konuya tarihi açıdan yaklaşımı Hikâyenin bu bölümünde programcı durumun ekonomik tarafını uzun uzun açıklamıştır. İbni Keramet Deruni'nin Adam Smith'ten üç yüz yıl önce Arapça olarak kaleme aldığı "Mafiş Gırgır, İlla Mangır" eserinde "Ahz ü ita carcar ve elkasibi tüccar" diye yazdığını ve Adam Smith'in de bu eserin etkisinde kalarak "Her türlü ticaret, serbesttir rezalet" diye özetlenebilecek ekonomik sistemi kurduğunu ve özel sermayenin ekonomik yönünü uzun uzun anlatır.

Yabancı ve yerli sermaye konusu Bugün yabancı ve yerli sermaye olarak ayırt etmeyip hepsinin desteğine ihtiyaç duyulduğunu söyler. Yabancı sermayeyi reddedenleri, ekonomi bilimindeki sermaye ile biçim sermayeyi birbirine karıştırdığı söyleyerek, pavyondaki kadınları kasteder. Sermaye işletmenin en kazançlı yolunun ticaret olduğunu belirtir. Tüccarların ülke kalkınmasında büyük görev aldığını belirtir.

Programın kapanışı Programcı, programı kapatırken reformları için karar alınmasından iki yıl sonra reform tasarılarına başlanması yolundaki çalışmalara girişilmesi için ortamın hazırlanmasının gerekli

olup olmadığı tartışmalarının yürütülmesinin düşünölmeye başlandığı o günlerde, reformlara yardımcı olmak için düşünöcelerini açıkladıklarını söyler.

Temalar

Siyasi eleştirii/Bürokrasi Siyasi eleştiriler mizahi bir açıdan yapılmıştır. Ülkede yapılacak reformların uzun zaman aldığı görölmektedir. Karar alındıktan iki yıl sonra reformlar için gerekli ortam hazır mı, hazır olması için gerekli çalışmalar yapılmalı mı tartışmaları başlamıştır. Bürokratik işleyiş yapılması gerekenleri geciktirmektedir.

NEDEN BU HALE DÜŞTÜK

Yazar Bir gazete de fıkra yazarıdır. Muhalif bir yazar olarak bilinmektedir.

Öykü

Arkadaş toplantısı Yazar arkadaşlarıyla toplanmış otururken ülkenin neden bu hale geldiğini konuşuyorlardır. Yazar bunun cevabının okuyucu mektuplarında olduğunu söyler ve mektupları getirir. Kendisine gelen bütün okuyucu mektuplarını konu konu ayırıp saklamaktadır. Getirdikleri neden o hale düştüklerinin cevabı olan mektuplardır. Gelişigüzel birkaç mektup okur.

Okuyucuların tedirginliği Mektuplarda yazar övölüyor, duruşunun sevildiği söyleniyor ama hepsinde gazetede yayınlanırken isminin ve adresinin saklanması veya farklı bir isim kullanılarak yayınlanması isteniyordur.

Okuyucu mektupları Adamın birisine yolda araba çarpmıştır. Fakat hala çarpan kişi bulunamamıştır. Hükümetin ilgisizliğinden bahsetmektedir. Bir diğeri baştakilerin kötü tutumları yüzünden yazdığı şiirini yollamıştır. Yayınlanmasını istiyordur. Diğeri bir memur emeklisidir. Duvarına işemesinler diye yazı yazmıyor ama okuma bilmedikleri için etkili bile olmamıştır. Memleket neden bu hale geldi diye yakınıyor ama memur emeklisi olduğundan kimliğinin açıklanmasını istemiyordur. Maaşının kesilebileceğinden korkmaktadır. Bir başkası da memurluk yapıyor ve rüşvetsiz geçinemediklerini, memleketin halinin kötü olduğunu ve gazetede yer vermesini istemektedir. Adını ve adresini açık açık veren ve yayınlanmasında sakınca görmeyen bir kişi vardır. O da yazarı överek ona güvendiğini söyler ve ondan borç para ister. Bunlar gibi birkaç okuyucu mektubu daha okur. Dosyayı masanın üstüne fırlatır. İçerinden birisi “Peki ama neden bu duruma düştük” diye sorar. Bir sessizlik olur. Yazar bu sessizliğin sebebini herkesin birbirinin adını ve adresini çok iyi bilmesine bağlar.

Temalar

Toplumsal sorunlar/Otorite baskısı Yazar ve arkadaşları ülkenin neden kötü duruma geldiğini sorgulamaktadır. Yazar okuyucu mektuplarıyla bu soruya cevap bulmuştur. Mektupları gönderen insanlar toplumdaki yozlaşmaya, sistemdeki sorunlara dikkat çekiyor ve şikâyet ediyorlardır. Fakat otoritenin baskısı ve bu baskıdan kaynaklı korku yüzünden kimliklerini açık şekilde vermekten çekinmektedirler. Bireysel özgürlükler ve ifade özgürlüğünün sınırlı olduğu görölmektedir. Okuyucular bireysel kaygılarını dile getirmekten çekiyor, muhalif olarak gördükleri bir yazara bu sorunları ileterek kendi sesleri olmasını bekliyorlardır. Hükümetin ilgisizliği, yolsuzluklar ve memurların korkuları, toplumsal çöküşün sebepleri olarak sunulmaktadır.

ÇOK GÜLÜNÇLÜ BİR OLAY

Kişiler

Adam Adamın özel tiyatrosu vardır. Tanınmış bir tiyatroçudur. Evlidir. Tiyatrosunda işler iyi gitmemektedir. Salonda birkaç sıra ancak dolmaya başlamıştır. Oyuncuların parasını ödemekte zorlanıyordur.

Karısı Tiyatro salonu olan adamla evlidir. Kadının da tiyatrocu olduğu anlaşılmaktadır.

Öykü

Borç isteme kararsızlığı Adam günlerdir huzursuzdur. Tiyatrosunda işler kötü gidiyordur. Salonda çok az seyirci oluyor, boş salona oynuyorlardır. Adam yeteneklerini bile sorgulamaya başlamıştır. Özel tiyatrolara yardımda bulunmuş ünlü bir iş adamından borç para alma düşüncesi vardır fakat bir türlü emin olamıyordur. Sürekli karısına ve arkadaşlarına “alması uygun olur mu, ayıp olur mu, borç verir mi?” diye soru soruyor ve kendini ikna etmeye çalışıyordur. Adamla konuşacaklarını ayna karşısında

prova ediyordur. Karısı ve arkadaşları borç istemesi konusunda onu onaylıyordur. Karısı, en azından vermese de aklında kalmaz diye onu cesaretlendirmeye çalışır. Adam borcuna sadık olduğunu, geri ödeyeceğini söyleyerek durumu kendi için kolaylaştırmaya çalışır.

İş adamı ile tanışma anısı Bu iş adamı ile yıllar önce, tiyatrosunun durumu iyiiken tanışma fırsatı yakalamıştır. Tiyatro çıkışı durakta beklerken bir profesör oldukça içkili şekilde ona çarpıyor gibi şaka yapmış, arabayı üstüne sürmüştür. Arabada üç kadın iki erkeklerdir. Profesörün onu tanıştırdığı diğer kişi borç isteyeceği iş adamıdır. O akşam onlarla biraz vakit geçirmiş ama pek yüz vermemiştir. O zaman tiyatrosunun durumu da çok iyi olduğundan bu günleri düşünmemiştir. Şimdi olsa o günü iyi değerlendirip, adamla arasını daha iyi hale getireceğini düşünür.

Tiyatrocu görüşmeye gider Bir sabah erkenden evden çıkar. Artık kısa bir konuşma ile borcu istemeye kararlıdır. Sabah erken giderse randevusuz görüşebileceğini duymuştur. Saatin sekiz buçuk olmasını bekler ve şirkete girer. Fakat adam bir haftadır seyahattedir ve on buçukta şirkete gelecektir. Sekreter onu tanır ve çok nazik bir şekilde ilk randevuya onun adını yazdığını söyler. Adam parkta simit alarak biraz oyalanır ve saati geldiğinde gider.

Yanlış anlaşılma Sekreter onu bir odaya alır. Adam odadaki adamla tokalaştıktan sonra provasının aksine uzun uzun konuşur. Adamın ne kadar tiyatro sever biri olduğunu söyleyerek över, tiyatrosunun kötü durumundan bahseder ve neredeyse yalvaracak durumda gibi konuşur. İstemsiz devam eden bir konuşmadır. Adam da yıllar önde tanıştığı kişiden biraz farklı gelmiştir ama değiştiğini düşünür. Konuşmanın sonunda karşısındaki adam, iş adamının özel danışmanı olduğunu, kendisi ile görüşmesi için onu görevlendirdiğini söyler. Söylediklerini aynı şekilde aktarır elinden geleni yapacağını da ekler. Sekreter kız kıkırdamıştır. Adamın yaşadığı bu karışıklık gülünç gelmiştir. Adam teşekkür ederek kaçır adım uzaklaşır. Olanları bir an önce karısına anlatmak ister.

Gülmeler ve ağlamalar karışır Eve geldiğinde karısı çay içiyordur. Adam gülmekten olayı zor anlatır. Başına çok gülünç bir olay geldiğini söyler. İş adamı diye bilmeden her şeyi danışmanına anlattığını fark edince bozuntuya vermeden çıktığını söyler. İki de gözlerinden yaş gelerek gülerler. Kahkahalarına engel olamazlar. İki de gülerken ağladıklarını birbirlerine belli etmiyorlardır. Adam en azından aklında kalmadığını söyler. Kafasından atmıştır. Kadın, kocası gülünç bir şey söylemişçesine gülmekten katılır. Oyuncu olan adam başını koltuğa dayamıştır ve sarsıla sarsıla ağlıyordur.

Temalar

Gurur/Toplumsal baskı Adam borç isteme konusunda çok fazla strese girer ve kararsızlık yaşar. Arkadaşlarından ve karısından onay almaya çalışır. Borç istemek bu anlamda sosyal bir baskıdır ve tiyatrocunun çevresinden onay alarak bu baskıyı azaltmaya çalışır. Borç istemek ekonomik bir sorun olması yanında kişisel olarak gurur meselesidir. Tiyatrocu ve karısının görüşme sırasında yaşanan yanlış anlaşılma yüzünden duygularının karışıp gülerken ağlamaları da bu durumun yansımasıdır.

KİMLİKSİZ ADAM

Öykü

Sıkı yönetim zamanı Sıkı yönetim ilan edilmiştir. Radyodan sürekli sıkıyönetim kuralları ile ilgili duyuru yapılyordur. Kimliksiz sokağa çıkılmayacak, kimliği olmayanlar gözaltına alınacaktır. Gece sokağa çıkma yasağı da vardır. Evi olanlar evinde, evi olmayanlar nerede kalıyorsa geceyi orada geçirecektir. Anlatıcı adamı kapattıkları sac barakaya da kimliksiz yurttaşlar doldurulmuştur. Çoğu yarı çıplak ve evsiz olduğu anlaşılan kişilerdir.

Sabah herkes bırakılır Sabah olunca hepsini kısım kısım arabalara alıp nizamiye kapısına bırakmaya başlarlar. Kimliksiz olanlar kimliği olanlardan çok çıkınca, çok fazla kişiyi toplamak zorunda kalmışlardır. Bu yüzden bu kadar kişiye ceza da vermek zordur. Sabah salıyorlardır. Artık akşam olmak üzeredir. Adam da son kalanlar arasındadır ve sıranın kendilerine gelmelerini bekliyordur.

Nizamiyeden çıkmayan adam O sırada kısa boylu, kirli, ceketinin kolları elini geçmiş, ayakkabılarının çiftleri birbirinden farklı olan bir adamı astsubay getirir. Adam nizamiyeden gitmiyordur. Arama sırasında Antalya otobüsünden indirilmiş, şoför de haklı olarak bilet parasını geri vermemiştir. Adamın tekrar bilet alacak parası olmadığından nizamiyeden bir türlü gitmiyordur. Askerler başlarına bela aldıklarını anlar. Ne deseler de adamı gönderemezler. Anlatıcı olan adam, Antalya'ya biletin kaç para olduğunu sorar. Yetmiş beş liradır. Otuz beş lirasını ben vereyim der. Kalanını da askerler tamamlar. Adam yine gitmez. Astsubayın kulağına bir şey fısıldar. Azığı da otobüste kaldığı için yol için on lira da azık parası lazımdır. Asker onu da verir ve adamdan kurtulurlar.

Temalar

Baskı Sıkı yönetim dönemi toplumun baskı altına alındığı bir dönemdir. Özgürlükler kısıtlanır, insanlar için katı kurallar söz konusudur. Bu durum aynı zamanda halkı kontrol altında tutma çabasıdır. Bireyler endişelidir ve korku, gerginlik gibi duygular hissetmektedir.

Yardımlaşma Kimliksiz ve yoksul görünen adamın otobüsten indirilmesi sonucu mağdur olduğu bir durum söz konusudur. Otoritenin bireyleri kontrol etme çabasının sistemin açıklarından kaynakları bireylerin çaresiz kalmasına neden olabilmektedir. Sistemdeki bu boşluğu ve sorunu askerlerin ve anlatıcının yardımlaşma ile çözdüğü görülmektedir. Sosyal düzende yaşanan sorunlar insani yardımlar ve empati ile düzene dönüşmektedir.

RAMAZAN AYDIN

Öykü

Adamın kapatıldığı baraka Adam, Amerikan yardımı ile verilen barakalardan birine kapatılmıştır. Kapıda da tüfekli bir nöbetçi yer almaktadır. Tek sorunu içerinin sıcak olmasıdır. Onun dışında halinden ve yalnızlıktan memnundur. Sıkıyönetim yüzünden özlediği yalnızlığa ulaştığını söylemektedir. Adam barakanın her ayrıntısını inceler. Eni ve boyu kaç adım, tavadaki renkler ve lekeler gibi her ayrıntıyla ilgileniyordur. Adeta içinde bütün yaşamını geçirecek gibi davranıyor ve orayı tanımak istiyordur.

Pencere kasasına kazınan isim Tek başınayken kalabalık olmayı öğrenmiştir. O barakada da onu yalnız bırakmayan birini bulmuştur. Ramazan Aydın'dır. Tavanı ve odayı yattığı yerden incelerken, pencerenin kasasına Ramazan Aydın'ın adını kazıdığını görür. Yazısından okumayı yazmayı orada öğrendiğini tahmin eder. Kafasında onunla konuşmaya başlar.

Ramazan Aydın hakkında hayaller Adından başka bir bilgi yoktur ama adını kazıdığı günü hayal eder. Hayalinde, yatağına uzanmış köydeki karısını ve çocuğunu hayal ederken bir cigara yakmış ve gel tezkere gel diye bağırarak iç çekmiştir. Sonra sözlerini kendi ürettiği bir türkü tutturdugunu hayal eder. Ramazan Aydın'ın bu türküyü söylediğini kesinlikle biliyordur. Çünkü bu türkü duvara kurşun harflerle yazılıdır. Adam silinmek üzere olan bu yazıyı çözerken epey uğraşmıştır. Ama yazısından onun yazdığını anlamıştır.

Ramazan Aydın hakkında daha fazla bilgi Kafasında Ramazan ile konuşmaya devam eder. Neden doğum tarihini, köyünü yazmadın diye sorar. Ramazan kafasında konuşur. Tam yazacakken çavuş nöbetçileri çağırmıştır. Cephanelik nöbetine gitmek zorunda kalmıştır. Ondan zaman bulamamıştır. Yazar Ramazan Aydın'ı daha yakından tanımak istediği için onun hakkında bilgi toplamaya karar verir. Kapıdaki nöbetçiye tuvalete gitmesi gerektiğini söyler. Dışarıdaki tuvalete gider. Nöbetçi kapıda olduğu için 8 tuvaletin hepsini gezemez ama ikinci gidişinde tuvaletler birinde tekrar bir yazı görür. Ramazan Aydın'ın yazısıdır. "Gel 26 gün gel" yazmıştır. Terhisine o dönem 26 gün kaldığını ve şimdi köyünde olduğunu düşünür.

Yazarın kalabalık dünyası Bir sabah muslukta yüzünü yıkarken karşısındaki duvarda bir yazısını daha görür. Burada doğum yeri ve tarihi de yazıyordu. "Zileli Ramazan Aydın 947 kurası ikinci tertip" yazılıdır. Adam, Ramazan'ın yirmi dört yaşında olduğunu anlar. Yazar tekrar yalnız kaldığında nasıl kalabalık olduğunu anlatır. Kendine Ramazan Aydınlar buluyor, denizin dibini seyredecek bir tavan, bulutlu gökyüzünü seyredecek duvar buluyordur.

Temalar

Hayal gücü Adam yalnız olmasına rağmen bu durumdan memnundur. Kendi iç dünyasında hayal gücü sayesinde yalnız kalmıyordu. Duvara kazınan bir ismin peşine düşerek bir kimlik yaratıyor ve onunla arkadaş oluyordu. Bu karakter hakkında daha fazla bilgi edinebilmek ve hayal edebilmek onun için bir uğraşa dönüşmektedir. Yazarın anlattıkları hayal gücünün ürünü müdür yoksa gerçek midir öykünün bazı yerlerinde belirsiz olarak yer almıştır.

Yalnızlık Adam kapatıldığı barakadaki yalnızlığından memnun görünmektedir. Yalnızlık duygusu ile başa çıkabilmektedir. Kapatıldığı yer onun özgürlüğünü kısıtlarken aynı zamanda bir özgürlük alanı da yaratmıştır. Kendi iç dünyasında yolculuğa çıkma, hayal gücü sayesinde yaratımlarda bulunma ortamı bulabilmiştir.

ÜÇ NÖBETÇİ

Öykü

Nöbet tutan askerler Yazar tutuklu olarak bir barakada tutuluyordur. Barakanın kapısında gece gündüz nöbetçi bekliyordur. Nöbet tutan askerler tutukluların onlarla konuşmak istemesinden dolayı böbürlenip kendilerini ağırdan satsalar da sonunda sohbet ediyorlardır. Çünkü can sıkıntısından onlar içinde zaman zor geçiyordur. Ama yazar onlarla hiç konuşma başlatmadığından onu yadırgıyorlardır. Hatta kendileri konuşmaya başlıyor ama yazar onlara yüz vermiyor, lafı kısa tutup ilgilenmiyordur. Yazar orada kaldığı günler boyunca sadece üç nöbetçi asker ile sohbet etmiştir. Bunlardan ikisini çok seviyor, birini sevmiyordur.

Amcası Adalar'da yaşayan asker Askerlerden birisi Sivaslıdır. Amcasının İstanbul Adalar'da yaşadığını söylüyor ama devamında bir şey söylemiyordur. Sürekli bu konuyu açınca yazar iki yıldır İstanbul'da askerlik yapmasına rağmen hiç amcasının yanına gitmediğini, amcasının da onu ziyarete gelmediğini öğrenir. Amcasını hiç görmemiştir. Sadece babası eskiden amcasının Adalar'da yaşadığını söylemiştir. Asker, amcasının Adalar'da yaşamasından böbürleniyor gibidir. Bu durum ona güç veriyordur.

Dertli nöbetçi Diğer bir asker, yazar onunla konuşsun diye gece sürekli gürültü yapıp onu uyandırmaya çalışmıştır. Aslında barakaya girmeleri yasak olmasına rağmen o uyurken içeri girmiş, silahını doldur boşalt yaparak ses çıkarmıştır. Uyanmadıkça türkü söylemeye başlamıştır. Yazar onu terslese de dertli olduğunu söyleyip konuşmak istemiştir. Yazarı sürekli yazarken görünce mektuplarını nasıl gönderdiğini sormuştur. Yazar göndermediğini söylediğinde de mektupları güvenip verecek kimse bulamadığını düşünmüş, ona güvenip yollayacağını sanmıştır. Her karşılaşmalarında mektuplarını onunla göndermesini isteyip durmuştur.

Tokatlı asker Diğer asker ise yazarın en çok sevdiği olmuştur. Tokatlıdır. Sürekli pencereden yazara bakıyor ama hiç konuşmak için çabalamıyordur. Bakışlarından bile yazara acıdığı belli oluyordur. Bir gün konuştuklarında yalnız olduğu için ona çok üzüldüğünü söylemiştir. Yazar, yalnız olmaktan memnun olduğunu söylese de ona inanmamıştır. Bir kişinin cennette bile tadı olmadığını söylemiştir. Yazar bu söz ile sarsılsa da iki kişi ile de her yerin cehenneme dönüştüğünü düşünüyordur. Yazar ikisini çok sevdiği, birini ise hiç sevmediği o üç askeri hiç unutmayacağını söyler.

Temalar

Yalnızlık/İnsan ilişkileri Tutuklu olan yazar başında nöbet tutan askerlerden sadece üç kişi ile etkileşime girmektedir. Öykü, yalnızlık ve insan ilişkileri üzerine bir bakış açısı sunmaktadır. Yazar askerlerle iletişime girmek istemezken mecburi iletişim kurduğunda ise istemeden de olsa bağ kurmuş ve onlara karşı karmaşık duygular hissetmeye başlamıştır. Tokatlı askerin yalnız diye ona acıması yazarın yalnızlığı ile yüzleşmesine neden olur. Fakat dış dünyanın karmaşası ve insan ilişkilerinin zorluğu ona daha dayanılmaz gelmektedir.

FARELER BİRBİRİNİ YER

Öykü

Büyük ambar Büyük bir ambar vardır. Bu ambar çok düzenlidir. Yer yiyecek, giyecek ve eşyalar sınıfına göre gruplandırılmış ve bölümlere ayrılmıştır. Bu ambarı iş bilir bir yönetici yönetmektedir. Fakat bir gün bu becerikli yönetici ne yapacağını şaşırır duruma gelir. Ambarı fareler sarmıştır. Bütün yiyecekleri, ürünleri kemirmeye başlamışlardır. Giysiler didik didik, yiyecekler sürekli eksik ve parçalanmıştır. Un çuvallarının içi fare yuvaları ile dolmuştur.

Ambardaki fare sorunu Yönetici ne yapsa farelerle baş edememiştir. Fareler çok hızlı bir şekilde üreyip çoğalmaya devam etmişlerdir. Zehirler de fayda etmemiştir. Zehirler bile farelerde bağımlılık yapar olmuş, daha fazla zehir ister olmuşlardır. Farelere her gün daha fazla zehir vermeyince tepinip ambarı yıkacak gibi oluyorlarmış. Sürekli yiyerek de gün geçtikçe büyümüşler, köpek kadar olmuşlardır. Yönetici ambara kedileri bırakmış fakat fareler kedileri boğazlayıp yemiştir. Yönetici ambara büyük kapanlar kurmuş ama bir fare kapana sıkışsa o gece daha fazla fare ürettiğinden sayıları azalmıyormuş.

Demir kafes çözümü Sonunda yönetmen bir çare düşünmüş. Üç tane büyük demir kafes yaptırmış. Kapana yakalanan canlı fareleri bu kafeslere atıyormuş. Sonunda kafesler dolunca da farelere hiç yemek vermemeye başlamış. Fareler bir süre sonunda birbirlerini yemeye başlamışlar. Böyle böyle kafesteki farelerin sayısı günden güne azalmaya başlamış. Bu kez kafeste kalan fareler sıra kendilerine gelmeden kafesteki diğer farelere saldırmaya başlamışlar. En güçlü, en kurnaz olan kafeste en son kalan fare olmuş. Her kafeste bir tane fare kalmış. Yönetmen kalan fareleri ambara

salmış. Vahşileşen ve farklı deneyim yaşayan fareler ölmek hissiyle önüne gelen her fareye saldırmış. Onları yaralayıp boğmuş. Bu şekilde bu ambar en azından bir süre farelerden kurtulmuş.

Yazarın düşüncesi Yazara göre yönetmenin aklına bu fikir kendi deneyiminden gelmiştir. Kendi türdeşlerini yok ede ede sağ kalan en güçlü fare gibi kendi arkadaşlarını yok ede ede büyük ambarın baş yönetmeni olmuştur. Kendi yaşamındaki başarı yöntemini ambara uygulamıştır. Sonuç olarak fareler birbirini yerler diyerek yazar sözünü bitirir.

Temalar

Güç/Kargaşa/ Yozlaşma Büyük ambarda fareler ile yapılan mücadelenin öyküde bir benzetme olarak kullanıldığı söylenebilir. Kendi içinde düzenli görünmesine rağmen sistemde zorlu bir mücadele hakimdir. Farelerdeki hayatta kalma içgüdü, toplumdaki güç mücadelesini temsil etmektedir. Bu mücadelenin vahşiliği toplumdaki yozlaşmanın sonuçlarından biridir. İktidar mücadelesinde insanlarda birbirlerine benzer şekilde zarar vermektedirler.

O NE NAMUSSUZDUR O

Öykü

Adamın şikâyeti Adam bir başkasına bir tanıdığı hakkında veryansın eder. Onun namussuz ve alçak olduğunu, ona asla güvenilmeyeceğini söyler. Bu yüzden artık onunla konuşmuyordur. Olanları anlatacağını ama kimseye söylememesini tembihler.

Genç kızı kandırma planı Evli ve çocuklu olduğu halde kızından bile küçük bir kızı kandırmıştır. Kız onun evli olduğunu bilmiyordu. Bir gün öğrendiğinde ona yüz çevirmiştir. Arkadaşı da ona bir tek onun yardım edebileceğini söyleyerek yardım istemiştir. İkna edemeyince de eğer sadece bir gece muradına ermesini sağlarsa bütün yaz karısı ile birlikte gideceği yurt dışı seyahati masraflarını karşılayacağını, arabasını ve şoförünü onun emrine vereceğini söylemiştir. Adam bu sebeple ikna olmuştur. Yakışıklı ama işsiz, güçsüz genç akrabasını ikna etmiş ve kızın hayatına girip evleneceğine onu inandırmasını istemiştir. Karşılığında ona iş bulacaktır. Çocuk dediği gibi yapmış, kız ile sade bir nişan töreni ile evleniyor gibi organize olmuşlardır. Kız törende içip sarhoş olunca herkes evden çıkmış, adamın eve girmesini sağlamışlardır. Kız uyandığında adamı yanında bulmuş, iş işten geçmiştir. Fakat arkadaşını vaatini tutmamış, kızın zaten bende gönlü var diyerek arkadaşının yardım yaptığını reddetmiştir.

Döviz alım işi Bütün olup bitenlerden sonra bir gün yine yardım istemeye gelmiştir. Yeni fabrika kuracağın zaman döviz ihtiyacı olmuştur. Ama döviz vermiyorlardır. Onu fabrikaya ortak edeceğini, bu işi halletmesini istiyordur. Ortaklık istemeyip yarım milyona ikna olmuştur. Ankara'ya gidip tanıdıklarını araya sokmuş ve işini halletmiştir. Ama iş hakkını vermeye gelince kanunsuz bir iş yapmadığını, o döviz almanın onun hakkı olduğunu, isteyince verdiklerini söylemiştir.

Kredi için yardım Tüm bunlardan sonra arkadaşını iflas ediyorum diyerek yanına gelip yine yardım istemiştir. Nakit sermayesi tükendiği için zor durumda kalınca yarım milyon kredi çekmek zorundadır. Adamın çevresi çok olduğundan ona gelmiştir. Eğer bu iyiliği yaparsa yazın Büyükada'daki köşkünü onun emrinde olduğunu söylemiştir. Adam hasta haliyle Ankara'ya gidip arkadaşını övmüş, parti için etkili bir adam olduğunu söylemiş, oradakileri ikna etmiştir. Faizle banka kredisi çıkartmıştır. Ama yaz gelince o kredinin zaten onun hakkı olduğunu, nasılsa vereceklerini söyleyip sözlerini unutturmuştur.

Adam, arkadaşını ile konuşmayı keser Adamın arkadaşını bu şekilde her yardıma ihtiyacı olduğunda yanına gelmeye ve vaatlerde bulunmaya devam eder. Adam da ona inanmayı çıkarları için sürdürür. Arkadaşını için devlet kurumundaki taahhüt işini diğer firmaları aradan çıkarttırarak hallettirir. Karısından boşanmak isteyip de boşanamadığında genç ve işsiz akrabasını elektrikçi gibi evine yollar. Genç eve girer girmez soyunup yatak odasında yatağa girer ve o sırada polis ile eve baskın düzenleyerek karısından kolaylıkla boşanmasını sağlar. Bir seferinde arsa, diğer seferinde daire, para vereceğini vadeder ama sözünü tutmaz. Onun yardımı ile işlerini hallettiğini kabul etmez. Adam artık selamı sabahı kestiğini, onun ahlaksız olduğunu söyleyerek anlatmaya devam ediyordur.

Temalar

Yozlaşma/Çıkarıcılık Adam arkadaşını yalancılıkla ve yolsuzlukla suçlarken kendi davranışlarının farkında değildir. Çıkarları için arkadaşının ahlaksızlıklarına ortak olmuş, ona yardım etmiştir. Bu öykü toplumdaki ahlaki bozulma ve yozlaşmanın yansımasıdır. Arkadaşının işlerini halletmek için siyasileri araya sokarak yolsuzluk da yapmıştır. Bu ilişkiler ağı toplumdaki çürümeye işaret etmektedir.